

LÄNSSTYRELSEN
Västmanlands län

BESLUT

1 (3)

1988-03-16

11.392-15-88
(11.392-1394-81)

rek+mb

Arboga kommun

732 00 ARBOGA

Byggnadsminnesförklaring av det s k "Mannerstråhleska huset"
på delar av fastigheterna Riksföreståndaren 5 och stadsäga
1469, Arboga kommun

Västmanlands läns museum har den 30 juli 1981 hos länsstyrelsen
ansökt om byggnadsminnesförklaring av den rubr byggnaden.

Fastigheten Riksföreståndaren 5 ägs av Arboga kommun.

Riksantikvarieämbetet och Arboga kommun har den 18 juli 1986
respektive den 9 februari 1988 tillstyrkt förslaget till bygg-
nadsminnesförklaring med tillhörande skyddsföreskrifter.

Mannerstråhleska huset är uppkallat efter ätten Mannerstråhle
som på 1700-talet bebodde huset.

Det nuvarande huset utgörs numera av fyra byggnadsdelar, som har
tillkommit i omgångar vid olika om- och tillbyggnader mellan sen
medeltid och 1800-talet.

Av den sammanhängande huvudbyggnaden omfattas tre husdelar av ne-
danstående skyddsföreskrifter. Den äldsta delen har välvd källare
från sen medeltid. En karta från 1751 redovisar ett stenhus med
två ungefär lika långa vinklar i hörnet Nygatan-Drigmansgatan.
Dessa delar uppfördes troligen under 1400- respektive 1500-talen.

Den nuvarande byggnaden med två våningar jämte källare har putsade
fasader. Den har dels sadeltak, dels valmat tak täckt med enkupigt
tegel. Byggnadens södra del längs Drigmansgatan panelades 1984.
På gårdssidan framträder en källarnedgång av renässanstyp med järn-
dörr. Över den stickbågiga dörröppningen finns en utsmyckning i re-
lief daterad 1629.

Av interiörerna berörs den medeltida källaren med tillhörande ned-
gång och "mungskång" samt stora salen närmast över källaren av skydd-
föreskrifterna (se bilaga 2-3).

Byggnaderna på riksföreståndaren 5 som numera används som stadsmu-
seum, avspeglar en del av bebyggelseutvecklingen i Arboga från me-
deltiden fram till 1800-talet.

De bevarade medeltida byggnadsdelarna representerar en för Sverige
relativt sällsynt medeltida profanbebyggelse.

De utgör även ett värdefullt exempel på såväl den stadshistoriska som den arkitektoniska utvecklingen i Arboga stad och bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick.

- Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (1976:440) det på situationsplan (bilaga 1) skrafferade byggnaden A "Mannerstråhleska huset" för byggnadsminne.

Enligt 2 § samma lag meddelar länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter.

- 1) "Mannerstråhleska huset" - skrafferat på situationsplan som tillhör dessa skyddsföreskrifter (bilaga 1) - får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- 2) I de rum vilka skrafferats på planritning (bilaga 1 o 2) får inga ingrepp göras som påverkar rumsdistribution eller fast inredning.
- 3) Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt och med sådana material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 4) Det område som på bifogade situationsplan har avgränsats med streck linje får inte ytterligare bebyggas utan länsstyrelsens godkännande. Det skall hållas i ett sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd därtill.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

ej här % Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten, se bilaga (formulär nr 5).

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen.

I beslutet deltog landshövding Karl-Lennart Ugglar jämte ledamöterna Arne Andersson, Gerd Axelson-Onsten, Börje Berglund, Birger Broström, Hans Hammar, Åke Hillman, Bengt Lagercrantz, Mary Leksell, Sven Malm, Birger Jarl Persson, Olle Persson, Elizabeth Salomonsson och Mariana Wallin.

11.392-15-88
(11.392-1394-81)

I den slutliga handläggningen deltog även
länsråd Gösta Larsson
förste länsassessor Jan Pesula
länsarkitekt Bengt Wignell

K-L Uggla

Henry Simonsson

Kopia till

riksantikvarieämbetet
byggnadsnämnden i Arboga kommun
läns museet
nordiska museet

Inom lsty: PJ, PP, PL

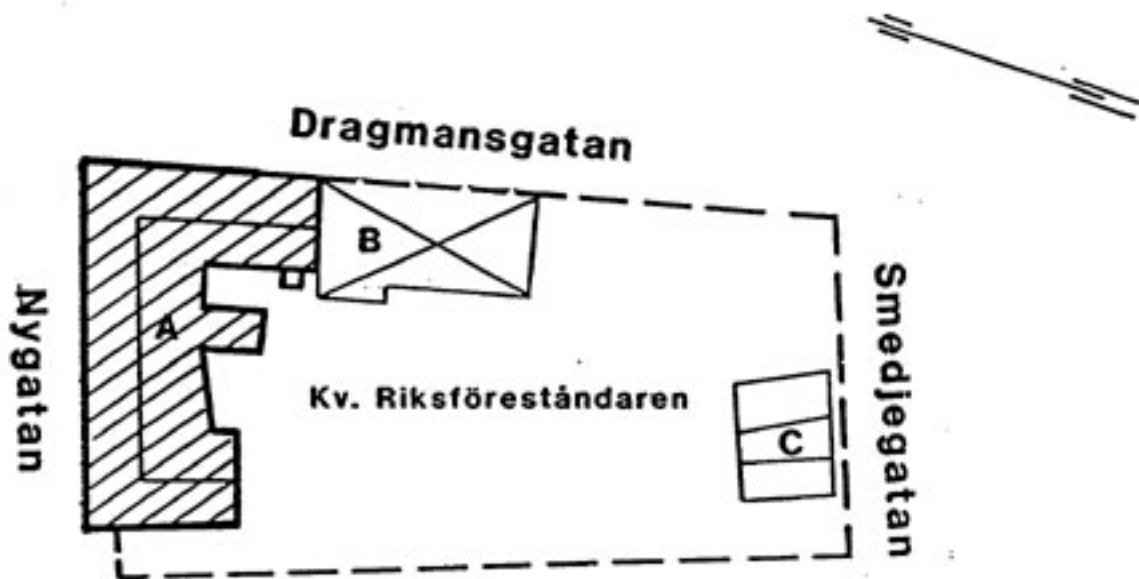
ARBOGA KOMMUN
RIKSFÖRESTÅNDAREN 5 (del
"MANNERSTRÅHLESKA Huset

Dnr 11.392-1394-81

SITUATIONSPLAN

1988-02-25

Skala 1:500

— — — Gräns för byggnadsminne

———— Byggnad som omfattas
av skyddsföreskrifter

A Museibyggnad

B Bostadshus

C Loftbod

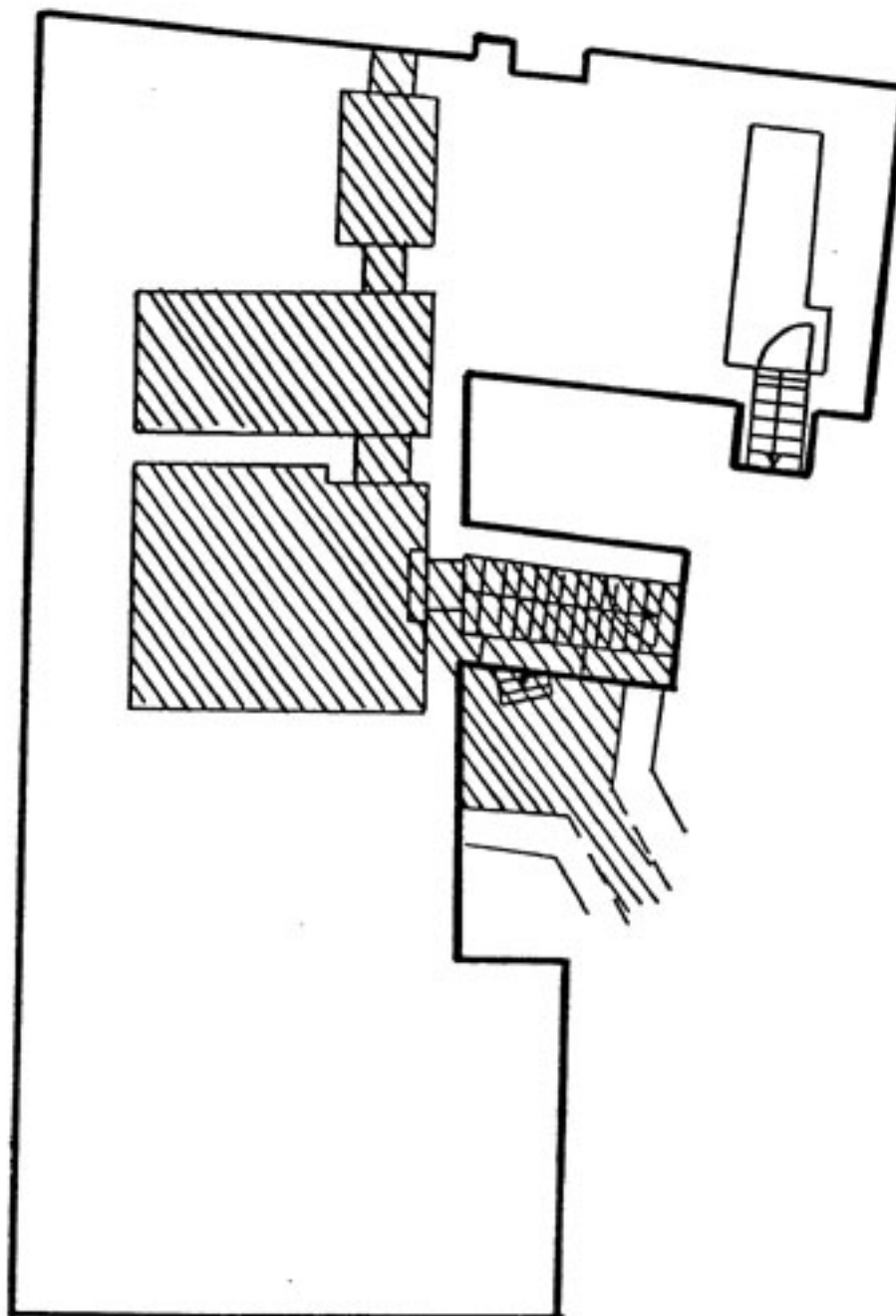
19.
11
Bilaga 2

ARBOGA KOMMUN
RIKSFÖRESTÅNDAREN 5 (del av)
"MANNERSTÅHLESKA HUSET"

Dnr 11.392-1394-81

1988-02-25

KÄLLARPLAN

Rum som berörs av skyddsföreskrifter

Bilaga 3

ARBOGA KOMMUN

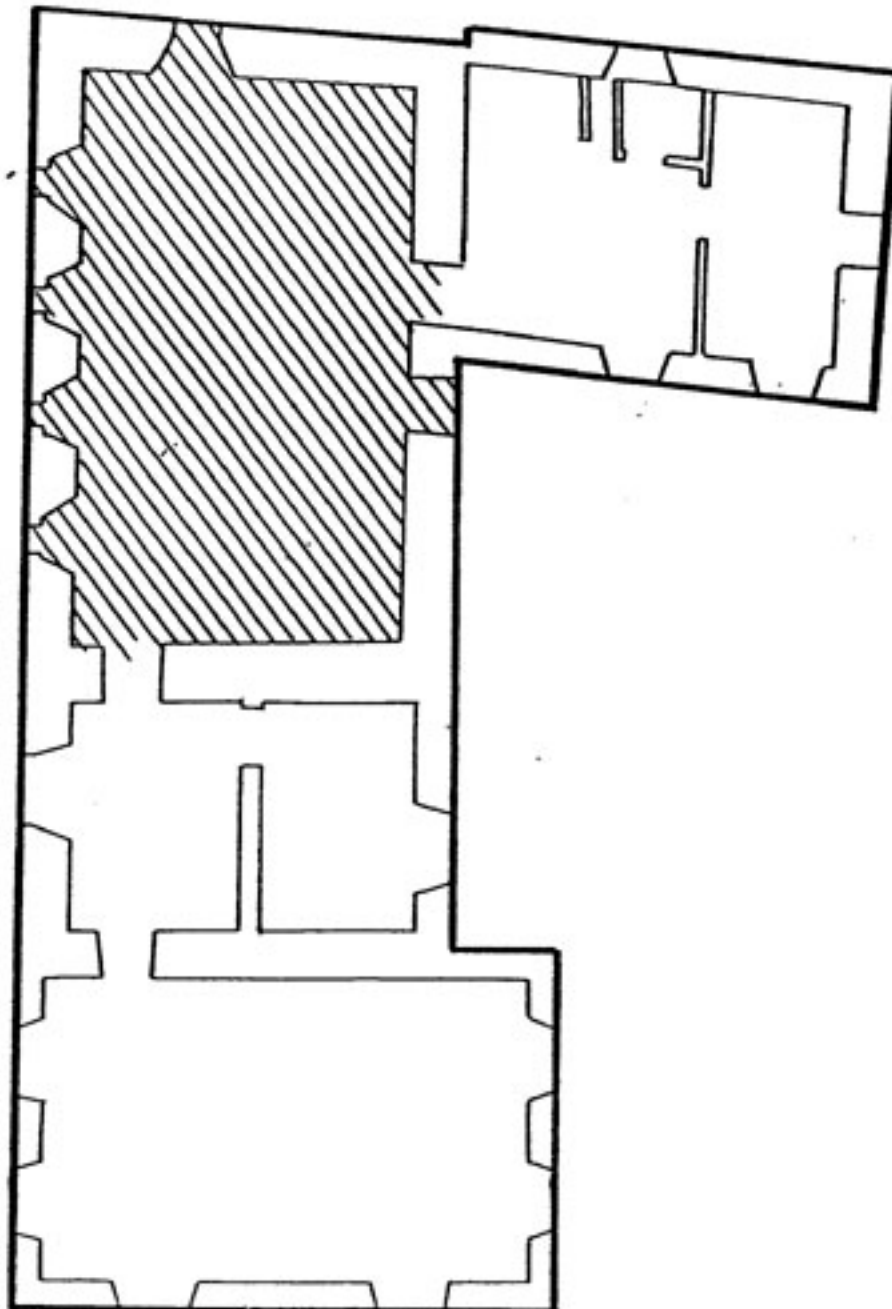
RIKSFÖRESTÅNDAREN 5 (del av)

"MANNERSTRÅHLESKA HUSET"

Dnr 11.392-1394-81

BOTTENPLAN

1988-02-25

Rum som berörs av skyddsföreskrifter